

С. Т. Полторак,
к. пед. н., професор, м. Київ

СПЕЦИФІКА РЕФОРМУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

S. Poltorak,
PhD in pedagogical sciences, Full Professor, Kyiv

SPECIFICS OF REFORMING OF ARMED FORCES OF UKRAINE AT THE STATE LEVEL

У статті здійснено дослідження специфіки реформування Збройних Сил України на державному рівні. Зокрема обгрунтовано необхідність реформування Збройних Сил України на державному рівні. Виділено ключові цілі реформування Збройних сил України у контексті Стратегії сталого розвитку "Україна-2020". Зазначено, що вони можуть бути згруповані за такими напрямками: антикризові, миротворчі, соціально-економічні та міжнародні. Проаналізовано головні завдання реформування збройних сил України відповідно до Воєнної доктрини України. Ключовими з них є наступні: подолання кризи воєнно-політичного походження, приведення Збройних сил України у відповідність до вимог НАТО та підвищення потужності національного військово-промислового комплексу.

The research of specifics of reforming of the Armed Forces of Ukraine at the state level is conducted in the article. In particular, the need of reforming of the Armed Forces of Ukraine at the state level is proved. The key purposes of reforming of the Armed Forces of Ukraine in the context of the Strategy of sustainable development "Ukraine-2020" are allocated. It is noted that they can be grouped in the following directions: anti-recessionary, peacekeeping, social and economic and international ones. The main tasks of reforming of the Armed Forces of Ukraine according to the Military doctrine of Ukraine are analyzed. The following of them are the key ones: overcoming of crisis of military-political origin, reduction of the Armed Forces of Ukraine in compliance with requirements of NATO and increase in power of national military industrial complex.

Ключові слова: реформування, Збройні Сили України, державний рівень, специфіка.
Key words: reforming, the Armed Forces of Ukraine, the state level, specifics.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На попередньому етапі діяльність Міністерства оборони України відносно реформування збройних сил була переважно орієнтована на ключові пріоритетах. У нинішніх умовах реформування збройних сил носить системний характер. Зокрема змінюються майже всі аспекти функціонування збройних сил: командна структура; матеріальне забезпечення; озброєння; житлове забезпечення; військова медицина; автоматизація діяльності збройних сил тощо.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

На сучасному етапі питання реформування збройних сил підлягали дослідженню з боку вітчизняних та закордонних вчених, зокрема, таких, як: М. Сунгуровський [3], В. Чумак [4] та ін.

Проте питання реформування збройних сил залишаються недостатньо дослідженими.

МЕТА СТАТТІ

Метою роботи є дослідження специфіки реформування Збройних Сил України на державному рівні.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити такі завдання:

- обгрунтувати необхідність реформування Збройних Сил України на державному рівні;
- виділити ключові цілі реформування Збройних сил України у контексті Стратегії сталого розвитку "Україна-2020";
- проаналізувати головні завдання реформування збройних сил України відповідно до Воєнної доктрини України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У загальному випадку ключовим завданням є приведення до 2020 року всіх найважливіших функцій збройних сил до стандартів НАТО, що свідчитиме про ефективну трансформацію діяльності Збройних сил України. Поточне бачення зазначеної реформи присутнє в планових військових документах стратегічного характеру.

Зокрема серед цілей оборонної реформи необхідно виділити наступні:

- забезпечення ефективного реагування Збройних сил України на воєнні загрози;

— адаптація Збройних сил України до оборонних сил держав, що є членами НАТО.

При цьому необхідно зазначити, що цілі реформування Збройних сил України та шлях їх досягнення відображено у наступних стратегічних документах (рис. 1).

Так, у Стратегії національної безпеки України враховано можливі зміни, що можуть відбутися у зовнішньому та внутрішньому середовищі, у довгостроковій перспективі. При цьому планується впровадження пріоритетів відносно розробки та реалізації державної політики безпеки, зазначених у Стратегії, до 2020 року. У цьому ж контексті передбачається реалізація умов, зазначених в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС та тих, що присутні у Стратегії сталого розвитку "Україна — 2020".

При цьому ключові цілі реформування Збройних сил України у контексті Стратегії сталого розвитку "Україна — 2020" доцільно згрупувати за напрямками так, як показано у таблиці 1.

Відповідні передумови для досягнення поставлених цілей за напрямками показано в таблиці 2.

Рис. 1. Стратегічні документи реформування Збройних сил України

Відповідно, є можливість виділення напрямів удосконалення національної безпеки України (рис. 2) [2].

Таблиця 1. Цілі реформування Збройних сил України у контексті Стратегії сталого розвитку "Україна — 2020"

Напрямок	Зміст мети
Антикризовий	Зменшення рівня загроз суверенітету держави, формування сприятливих умов для забезпечення цілісності України з територіальної точки зору
Миротворчий	Забезпечення мирного майбутнього України
Соціально-економічний	Удосконалення процесів забезпечення соціально-економічного та гуманітарного розвитку країни
Міжнародний	Підтримка процесів євроінтеграції України та створення сприятливих умов для вступу до НАТО

Таблиця 2. Заходи для досягнення цілей Стратегії сталого розвитку "Україна — 2020"

Напрямок	Зміст заходів для досягнення поставлених цілей
Антикризовий	Впровадження процесів реформування системи національної безпеки та побудова дієвого сектору безпеки й оборони
Миротворчий	Формування та впровадження державної політики, яка захищає інтереси країни з соціально-економічної, гуманітарної тощо точки зору
Соціально-економічний	Зміцнення положення України шляхом забезпечення соціально-економічного та політичного розвитку
Міжнародний	Якісно нове зовнішньополітичне позиціонування України на світовому рівні

Рис. 2. Напрями вдосконалення національної безпеки України

Що стосується воєнної доктрини України, то вона розкриває сутність, характер та причини, що викликають виникнення конфліктів військового характеру, а також визначає принципи, шляхи, методи й інструменти підготовки країни до їх можливого виникнення, а також групування військових сил у разі необхідності та в умовах виникнення зазначених конфліктів. При цьому слід зазначити, що у 2015 році було прийнято нову редакцію воєнної доктрини у зв'язку з окупацією території Криму та початком конфлікту в східній частині України.

На відміну від попередньої редакції у новій її версії присутні наступні переваги:

- підтвердження відмови від позаблокового статусу;
- наміри щодо євроатлантичної інтеграції;
- констатація високого рівня ймовірності застосування військової сили проти України [1; 3].

У цьому зв'язку доцільно виділити складові національної безпеки України (рис. 3) [4].

При цьому серед головних завдань реформування збройних сил України відповідно до Воєнної доктрини України доцільно виділити такі:

- подолання кризи воєнно-політичного походження;
- встановлення контролю за державним кордоном;
- усунення формувань, які було утворено незаконним шляхом;
- приведення Збройних сил України у відповідність до вимог НАТО;
- підвищення потужності національного військово-промислового комплексу;
- вдосконалення системи цивільного сектору безпеки й оборони;
- оптимізація комунікацій у вітчизняному секторі безпеки й оборони;
- покращення процесів розробки та впровадження інформаційної політики в секторі безпеки й оборони.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Таким чином, у результаті виконання даного дослідження було отримано такі висновки:

1. Обґрунтування необхідності реформування Збройних Сил України на державному рівні дозволило зазначити, що воно є необхідним у контексті досягнення цілей оборонної реформи: забезпечення ефективного реагування Збройних сил України на воєнні загрози й адаптація Збройних сил України до оборонних сил держав, що є членами НАТО.

2. Виділення ключових цілей реформування Збройних сил України у контексті Стратегії сталого розвитку "Україна — 2020" дозволило зазначити, що вони мо-

Рис. 3. Складові національної безпеки України

жуть бути згруповані за такими напрямками: антикризові, миротворчі, соціально-економічні та міжнародні.

3. Аналіз головних завдань реформування збройних сил України відповідно до Воєнної доктрини України дозволив виділити ключові з них: подолання кризи воєнно-політичного походження, приведення Збройних сил України у відповідність до вимог НАТО та підвищення потужності національного військово-промислового комплексу.

Література:

1. Бегма В.М. Оборонно-промислові комплекси України та Росії: співробітництво, партнерство, конкуренція / В.М. Бегма. — К.: НІУРВ, 1998. — 192 с.
2. Рябошапка В.А., Фомин А.Н., Малев В.М. Экономические аспекты военной безопасности // Вестник академии военных наук. — 2003. — № 2 (3). — С. 93—103.
3. Сунгуровський М. Біла книга 2005: оборонна політика України / М. Сунгуровський, А. Чернова, Л. Шагіна. — К.: МОУ, Заповіт, 2006. — 136 с.
4. Чумак В.М. Україна і світовий ринок озброєнь / В.М. Чумак, В.М. Бегма, А.Ф. Кукин. — К.: НІСД, 1997. — 155 с.

References:

1. Begma V. M. (2013) "Vijs'kovo-texnichna ta oboronno-promy'slova polity'ka Ukrainy' v suchasny'x umovax" [Military and technical and defensive and industrial policy of Ukraine in modern conditions], Kyiv, Ukraine.
2. Begma V. M. (1998) "Oboronno-promy'slovi komplekxy' Ukrainy' ta Rosiyi: spivrobitny'cztvo, partnerstvo, konkurenciya" [Defense industry complexes of Ukraine and Russia: cooperation, partnership, competition], Kyiv, Ukraine.
3. Sungurovs'ky'j M. (2005) "Bila kny'ga 2005: oboronna polity'ka Ukrainy'" [White book 2005: defence policy of Ukraine], Kyiv, Ukraine.
4. Chumak V. M. (1997) "Ukrayina i svitovy'j ry'nok ozbrojen'" [Ukraine and the world market of arms], Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2017 р.